

УДК 340.114(477)

А. В. СТЕЧИШИН,аспірантка кафедри теорії та історії держави і права
Івано-Франківського університету права
імені Короля Данила Галицького2017 – Рік Української революції
1917–1921 років**ВІЙСЬКОВА ДОКТРИНА КОСТЯ ЛЕВИЦЬКОГО В РОЗБУДОВІ ЗУНР**

Проаналізовано процеси державотворення Західноукраїнської Народної Республіки (ЗУНР), з'ясовано внесок К. Левицького в утвердження основоположних ідей західноєвропейської ліберальної демократії в розбудові інститутів державної влади ЗУНР та формування на цій основі військової доктрини. Наголошено, що К. Левицький, будучи головою Української парламентарної репрезентації, доклав чимало зусиль для створення української військової формації у складі австрійського війська. У цей час розгортають свою діяльність громадські організації, які ставили собі за мету патріотичне виховання молоді та її військовий вишкіл. Як голова уряду ЗУНР К. Левицький, не дивлячись на свій цілком цивільний статус державного діяча, зрозумів значення військової організації та складний характер підготовчої роботи для негайної організації власних національних збройних сил. Він забезпечив правове регулювання військово-адміністративних інститутів та існуючих національно-територіальних самоуправ Східної Галичини, створив правову базу для організації збройних сил ЗУНР на національно-територіальних засадах.

Ключові слова: Кость Левицький, Західноукраїнська Народна Республіка, військова доктрина, парламентська репрезентація, державотворча діяльність.

Stechyshyn, A.V. (2017), "Military doctrine of Kost Levytskyi in formation of West Ukrainian National Republic (WUNR)" ["Viiskova doktryna Kostia Levytskoho v rozbudovi ZUNR"], *Pravo i Bezpeka*, No. 1, pp. 40–46.

Актуальність теми нашого дослідження обумовлюється, по-перше, нагальною потребою у звільненні історії держави і права початку ХХ ст. від ідеологізованих оцінок Костя Левицького як представника буржуазного націоналізму, по-друге, потребою в теоретичному узагальненні форм і методів діяльності уряду ЗУНР з організації військової самооборони. Останнє особливо актуальне в контексті військової агресії Росії, яка триває на сході України.

Стан дослідження. Постать К. Левицького досліджувалася в основному в контексті його суспільно-політичної та громадсько-освітньої діяльності. На особливу увагу заслуговують праці Т. Андрусяка, І. Андрухів, І. Василик, О. Власової, Я. Грицака, Л. Зашкільняка, О. Карпенка, Р. Ковалюка, К. Кондратюка, І. Красівського, М. Кугутяка, М. Литвина, Р. Матейка, В. Расевича, В. Рибачака, С. Сворака, О. Середи, О. Сухого, І. Черновола, Б. Янишина, Р. Якеля та ін. Разом із тим, державотворча діяльність Костя Левицького й особливо його правове розуміння місця та ролі інституту збройних сил у національній державі до цього часу не достатньо досліджувалися. З огляду на викладене, **мета** статті – об'єктивно охарактеризувати військову доктрину К. Левицького в розбудові ЗУНР у контексті геополітичних умов, які склалися після Першої світової війни.

Виклад основного матеріалу. На рубежі ХІХ–ХХ ст. в історії національно-визвольної

боротьби українського народу Східної Галичини у складі Австро-Угорщини була помітна криза ціннісно-світоглядного та правового розуміння майбутнього українського народу на тлі розпаду імперій і формування національних держав. Нагадаємо, що в середині ХІХ ст. національно-визвольний рух українського народу завершився формуванням в основному націоналістичної політичної ідеології, що цілком відповідало тодішнім тенденціям боротьби європейських народів за свій державний суверенітет. Кость Левицький як один з активних членів парламентської репрезентації в галицькому соймі брав активну участь у мобілізації представників «адвокатської доби» для створення необхідних правових умов, здатних забезпечити подальше національне державотворення. Йдеться, передусім, про виборче право та формування місцевих інститутів державної влади у Східній Галичині, а згодом і становлення збройних сил у ЗУНР.

Наприкінці ХІХ ст. К. Левицький та інші представники «адвокатської доби» в галицькому соймі та віденському сенаті, критично оцінюючи політичну боротьбу українських і польських партій, яка призводила до розбрату спільноти Східної Галичини, а не до її консолідації, сформували нове бачення місця та ролі громадських інституцій в українському державотворенні. У цьому контексті слід наголосити, що в Західній Європі націоналістичні політичні

ідеології зазнали істотних змін під впливом правових ідей теорії класичного лібералізму, основною засадою якої був уже не державний суверенітет нації, а юридичний суверенітет громадянина в національній державі незалежно від його національної чи конфесійної приналежності. До початку Першої світової війни у Східній Галичині за активної участі К. Левицького та його соратників була практично розбудована ціла мережа громадських інститутів різного спрямування – від культурно-освітнього до фінансово-комерційного. У складі цих організацій були представники різних національних спільнот – українці, поляки, євреї, вірмени, німці, чехи, словаки та інші, які солідаризувалися на основі спільних інтересів і були тією соціальною силою, на яку могли спиратися нові інститути ЗУНР. Отже, націоналістичні політичні ідеології, які формували в різних народів австрійської імперії взаємну неприязнь і навіть ненависть, не стали тягарем для практичного українського державотворення, оскільки сформувалася громадянсько-політична суб'єктність багатонаціональної спільноти Східної Галичини. Однак у подальшій боротьбі націоналістичні політичні ідеології відроджувалися та живили національно-патріотичний радикалізм.

Під час Першої світової війни К. Левицький доклав чимало зусиль для того, щоб українство стало частиною військової сили Австрії в боротьбі проти Росії, тому що вважав Російську імперію «історичним ворогом України», адже саме «царі російські зломали Переяславський договір, яким вони обов'язалися були шанувати самостійність України, і поневолили вільну Україну». Він писав, що «теперішня хвиля кличе український народ стати однодушно проти царської імперії при тій державі (Австро-Угорщині. – *Авт.*), в якій українське національне життя знайшло свободу розвитку» [1, с. 721–722]. Слід нагадати, що з 1912 р. в Австрії утверджувалася суспільно-політична думка, що війна з Росією неминуча, оскільки великодержавницька московська ідеологія сформувала міф про історичну місію російського самодержавства звільнити слов'янські народи й об'єднати їх під своєю зверхністю. З огляду на прагнення галицьких українців об'єднатися з Наддніпрянською Україною та утворити національну державу, представники польської аристократії в галицькому соймі та віденському сенаті розпочали широкомасштабну акцію дискредитації українства й формування польських збройних сил у складі Австро-Угорщини. К. Левицький у своїй державотворчій

діяльності відмежувався від слов'янофілів і москвофілів, які «стали тоді знаряддям російських чиновників ..., діставали інструкції та гроші на організаційну роботу, на ширення московського православ'я та на видавництва чисто російських часописів і книжок у Галичині» [2, с. 26], та звернувся до уряду Австро-Угорщини з проханням дозволити українцям утворити свої військові підрозділи для боротьби з російською агресією, що насувалася.

У період загострення міжнародних відносин між Росією й Австро-Угорщиною в грудні 1912 р. «відбувся великий Народний З'їзд національно-демократичної партії», на якому було розглянуто «міжнародне положення, що може довести до збройного конфлікту на землях, заселених українським народом». Народний З'їзд «взиває все наше громадянство, щоб у цей момент залишило всі партійні і фракційні спори та енергійно повело всю акцію до консолідування своїх сил» [3, с. 153]. К. Левицький в контексті цього рішення Народного З'їзду виступив на засіданні галицького сойму та віденського сенату із застереженням, що польський народ має свої військові формування у складі Австро-Угорщини, тоді як український народ позбавлений цього права з порушенням чинної Конституції. Один із соратників К. Левицького, посол до Палати Послів Державної Ради у Відні Володимир Сінгалевиц, наголосив, що «польські військові організації ... і стрілецькі формування мають підтримку державних властей, а українські стрілецькі товариства стрічають перепони, яких не бувало» [3, с. 148]. Оскільки легально здійснювати військовий вишкіл української молоді було неможливо, за ініціативи націонал-демократів почали створюватися «Стрілецькі секції» при молодіжних товариствах «Сокіл», «Січ» і «Пласт», в яких молодь набувала військових навиків [4, с. 25]. Перша військово-спортивна організація «Сокіл» була утворена на Тернопільщині в 1894 р. і стала «напіввійськовим товариством»; «Січ» була «спортивно-протипожежно-фізкультурна», існувала з 1900 по 1930 рр. на Буковині та Закарпатті [5, с. 388]. Метою цих організацій було формування військово-патріотичного потенціалу українства. Подібні процеси відбувалися також в Чехії та Польщі. Отже, лідери українських національно-патріотичних сил, розбудовуючи громадські організації, діяли в межах чинного конституційного права, тобто цивілізовано. Вони постійно декларували австрійському уряду, що будуть домагатися державного суверенітету в мирний спосіб, без застосування

насильства революційних сил, сподіваючись на добру волю монарха. Українці Галичини, як і чехи, словаки, поляки, відмежувалися від російської великодержавницької ідеології панславизму, а їх представники в парламенті публічно засвідчили прихильність до конституційної монархії Австро-Угорщини й європейської цивілізаційної культури.

Із початком Першої світової війни «появився у Львові Маніфест Головної Української Ради до українського народу. Головну Українську Раду створили всі тодішні українські політичні партії Галичини. Головою її був голова української національно-демократичної партії і голова Української Парламентарної репрезентації д-р Кость Левицький». У Маніфесті, зокрема, було сказано: «Український Народе! Тільки той нарід має права, що вміє їх здобути. Тільки той нарід має історію, що вміє її творити рішучими ділами. Головна Українська Рада кличе Тебе до діла, яким Ти здобудеш нові права, утвориш новий період в своїй історії, займеш належне місце в ряді народів Європи» [2, с. 40]. Зміст Маніфесту не містив ідей радикального націоналізму, він був просякнутий духом ліберально-демократичного конституціоналізму. Відозва Головної Української Ради справила величезне враження на українське громадянство, особливо на молодь. Уже 6 серпня 1914 р. у Львові було сформовано Українську Боеву Управу, завданням якої було організувати й оформлювати українських добровольців, які прибували з усіх кінців Галичини до українського легіону, що мав назву «Українські Січові Стрільці». Українці з Наддніпрянщини, які перебували в Австро-Угорщині, 4 серпня 1914 р. відновили свою організацію «Союз Визволення України» і поставили собі завданням працювати для визволення українського народу з московського царського поневолення та відновити українську державу. Новоутворені організації – Головна Українська Рада, Союз Визволення України, Українська Боева Управа з започаткованою формацією Українських Січових Стрільців – недовго могли розвивати свою працю, тому що російська армія наступала на Галичину і 3 вересня 1914 р. вже була у Львові. Львів був у московських руках до червня 1915 р. [2, с. 40–41]. Українські громадські та політичні діячі були змушені евакуюватися. Осередком тодішнього українського життя став Відень. Українські Січові Стрільці нараховували близько 20 тисяч добровольців з усієї Галичини, але через московську загрозу змушені були покинути Львів. Завдяки всяким

польським інтригам їх число було обмежено до 2 тисяч. Українські Січові Стрільці, перша сотня яких вийшла на фронт уже 10 вересня 1914 р., «були прославлені навіть у рапорті команди 55 дивізії австрійської армії. Але й в штабах російської армії звернено в звітах та наказах особливу увагу на небезпечних противників, якими були для москалів Українські Січові Стрільці» [2, с. 42].

Із російською окупацією українських і польських земель Галичину сподівалися приєднати до Росії без будь-яких прав на автономію, а Польщі пообіцяли після війни «автономію під державним скіпетром государів російських і при збереженні єдиної держави» [6, с. 578]. Українсько-польські відносини знову загострилися. За так званим Актом двох цісарів від 4 листопада 1916 р. поляки отримували право на створення Польського королівства на звільнених від російських військ польських землях. Таким чином було покладено початок відродженню Польщі як держави. Українці ж Східної Галичини за свою вірність цісарю навіть не почули з його вуст про можливість створення національно-культурної автономії. 7 листопада 1916 р. відбулася нарада членів «Парламентського клубу», учасники якої ухвалили відозву, в якій йшлося про те, що «український народ ніколи не зречеться права національної автономії своєї території й утворення окремого українського коронного краю в межах Австрії» [4, с. 33–34]. К. Левицький, як і раніше, відстоював позицію домагання національної автономії та подальшої суверенізації в мирний спосіб на засадах ліберально-демократичного конституціоналізму. У кризовий період українського державотворення він спромігся максимально нейтралізувати український радикальний націоналістичний рух у протистоянні польському шовінізму заради консолідації всіх соціальних верств Галичини у розбудові майбутньої держави. І. Франко високо оцінив діяльність К. Левицького в розбудові національної держави на ідеях класичного лібералізму і стверджував, що в майбутній українській державі буде «лібералізм капіталістичного складу, се буде ліберальний по-європейські освічений русинський дідич», усі соціальні верстви – «багатий фабрикант, купець, адвокат, професор, журналіст, лікар, ... інтелігент і пролетарій» – будуть рівноправними суб'єктами суспільно-політичного життя [7, с. 173].

Після закінчення Першої світової війни, в якій Росія зазнала поразки, лютнева революція «поклала кінець трьохсотлітньому пануванню

династії Романових. Повалення царизму відкривало перспективу до проголошення самостійності України» [4, с. 35]. На засіданні австрійського парламенту 20 лютого 1918 р. К. Левицький виголосив заяву про те, що українці вимагають поділу Галичини з окремим державно-правовим устроєм для української частини. Якщо австрійський уряд на це не піде, то «українці заявляються за прилученням української частини Галичини до Української Народної Республіки» [2, с. 43]. Акцентуємо увагу на тому, що керівництво УНР проголосило державний суверенітет і союзницькі відносини з постімперською Росією. Вітаючи телеграмою уряд УНР із проголошенням державної самостійності, К. Левицький від імені Народного комітету УНДП висловлював також і надію, що делегація УНР на переговорах у Бресті поставитиме питання перед Австро-Угорщиною щодо автономії Східної Галичини. Брестський мирний договір мав таємний додаток про майбутній правовий статус Галичини та Буковини у складі Австро-Угорщини, яким передбачалося, що австрійський уряд розробить проект закону, за яким Східна Галичина буде «злучена з Буковиною в один суцільний, коронний край» [4, с. 35–36]. Ці наміри представники польської націоналістично орієнтованої парламентської групи вважали такими, що унеможливають утворення великої Польщі «від моря до моря» з українською Східною Галичиною. Тому Польща почала готувати війська для захоплення інститутів державної влади у Львові та всій Східній Галичині. 29 жовтня 1918 р. «рознесли по Львові чутки, що чехи вже відлучилися від Австрії та перебрали владу в самостійній Чехословацькій Республіці. ... 31 жовтня наспіла до Львова вістка, що з Кракова має приїхати до Львова вже 1 або 2 листопада т. зв. Польська Ліквідаційна Комісія та перебрати від намісника Галичини владу над цілим краєм в імені Польської Республіки» [8, с. 53].

19 жовтня 1918 р. Українська Національна Рада ухвалила у Львові постанову про створення на українських землях Австро-Угорщини української держави. Проголосив її К. Левицький у наступну неділю на майдані Св. Юра. Він вів переговори з намісником Галичини Гуйном у справі передачі влади в українські руки [9, с. 152], а коли переговори ні до чого не призвели, зібрав делегацію Української Національної Ради, яка заслухала звіти комісії військової та народної оборони. Учасники наради дійшли до висновку, що «як негайно не візьмемо Львова, то поляки нас випередять і спра-

ва пропаде ... розваживши те все, однодушно постановили виконати акт перевороту заняття міста Львова зі всіма державними установами – досвіта 1 листопада 1918 р. та віддали сотникові Дмитрові Вітовському начальну команду над українським військом» [10, с. 130–131]. Безперечно, на таке рішення Ради вплинула рішуча заява Д. Вітовського, що до військового виступу все підготовлено, якщо він не відбудеться негайно, то пізніше може не вдатися. На випадок відкладення зриву він як представник української збройної сили не може взяти на себе відповідальності за подальший хід подій. Заява Вітовського переконала навіть тих учасників наради, які ще досі вірили в добрі наміри Відня, а тому не могли зважитися на рішучий крок. Отже, рішення про збройний переворот ухвалила Національна Рада під керівництвом К. Левицького, а Д. Вітовський виконав її наказ.

9 листопада К. Левицький став головою першого українського уряду – Ради Державних Секретарів. Перед урядом ЗУНР постала нова проблема – розробка організаційних і правових засад інституалізації адміністративно-військових управ. К. Левицький, маючи практичний досвід правового забезпечення діяльності українських громадських організацій як юридичних осіб, розробив правові засади функціонування інституту адміністративно-військового відомства. Внаслідок плідної співпраці К. Левицького з Д. Вітовським було видано розпорядження про військово-територіальний поділ Галичини та Буковини на 3 військові області (Львів, Тернопіль, Станіславів), які поділялися на округи, до складу яких входили повіти. Ці військові області відповідали давнім австрійським корпусним командам [11, с. 63]. Водночас військові адміністрації ЗУНР у своїй діяльності були тісно пов'язані з уже існуючими адміністративними самоуправами українського народу.

Українсько-польська війна, яка розпочалася відразу після проголошення державності ЗУНР, змусила уряд нової держави поставити в її будівництві на перше місце організування армії. Ядром цієї армії стали ті військові частини, які в Листопадовім Зриві зайняли Львів, і два бойові курені Українських Січових Стрільців, які 3 листопада 1918 р. прибули до Львова [12, с. 73]. Перед Державним секретаріатом військових справ, напевне, найважливішим у той період, постали складні завдання. Крім боїв на вулицях Львова не було також вирішене питання про характер майбутньої

української армії, зокремаме, чи має це бути добровільна, контрактна армія або має постати на основі загального обов'язку військової повинності. «Національна Рада, як і Генеральна Команда були спершу тої думки, що загальний ентузіазм спричинить масові добровільні оголошення до національної армії, тому були й противні примусові загального обов'язку військової повинності. Та надії не сповнилися. ... На протязі 1914–1918 рр. Східна Галичина була винищена війною, населення перевтомлене довголітніми боями та епідемічними хворобами, і саме те заважало при організуванні збройних сил та фронту» [11, с. 62]. Зубожіла, знищена війною аграрна країна не могла організувати великої армії та відповідно її озброїти й екіпірувати. На території Східної Галичини не було жодного військового заводу чи фабрики, що виготовляли б зброю та амуніцію. У такій ситуації треба було користуватися військовими складами, залишеними «небіжкою» Австрією, яких, до речі, не було багато, а в тих, що були, військового майна було обмаль. У результаті українська галицька армія завжди боролася з колосальними труднощами, коли йшлося про озброєння армії, недостача зброї, набоїв, одягу, санітарних матеріалів гостро давалася взнаки [13, с. 148]. Державний секретаріат через своїх представників вів переговори з урядами Угорщини та Чехо-Словаччини у справі постачання воєнних матеріалів. Велися також постійні переговори з урядом УНР.

Організація збройних сил ускладнювалася також «браком своїх, для цього великого діла відповідних, старшин. ... Це треба пояснити тим, що серед тодішньої української інтелігенції в Східній Галичині панували загально антимілітаристичні настрої, і батьки не хотіли посилати своїх синів до військових шкіл». В основу творення Галицької Армії було покладено систему загального обов'язку військової служби: «Розпорядком ДСВС від 15 листопада 1918 р. покликано до зброї усіх чоловіків-українців від 18–35 років» [12, с. 74]. Чужонаціональне населення не було покликане до українського війська, але, не дивлячись на це, зголосилося до нього багато галицьких німців, чехів, мадярів, євреїв. Сотник УСС д-р Богдан Гнатевич писав, що «на удержання добровольців посипалися з усіх сторін краю щедрі жертви. За місяць український, здебільшого малоземельний селянський нарід, склав кількасот тисяч корон грошима, цінностями і в натурі» [14, с. 7].

При Державному секретаріаті військових справ було організовано окремі відділи або

департаменти: загальний відділ – для підготовки актів, ведення протоколів і реєстрації, йому підпорядковувалася також військова кур'єрська служба; мобілізаційний відділ унормовував усі справи щодо мобілізації населення для потреб фронту і тилу; відділ забезпечення військового майна (зброї та амуніції); технічний відділ забезпечував необхідні комунікаційні засоби для армії на фронті; санітарний відділ; пресовий відділ, який подавав звіти з воєнного становища на обох українських фронтах (польському й більшовицькому), видавав «Вісник ДСВС» і тижневий часопис «Стрілець». Розпорядженням ДСВС від 28 січня 1919 р. було утворено військові суди при окружних військових командах [11, с. 65–68]. Більшість літописців Галицької Армії та українсько-польської війни називають галицьку артилерію взірцевим і фактично найкращим родом Збройних сил ЗУНР, адже своєю організацією та бойовою діяльністю вона навіть перевершувала австрійську, польську й наддніпрянську артилерію. Це був логічний результат невтомної праці великого загалу ініціативних і щиро відданих національній справі старшин [15, с. 291].

Загалом Державний секретаріат мав «поважні успіхи в своїй праці. Зокрема створення майже без жодних засобів 125-тисячної, правильної армії залишиться назавжди доказом живучости й організаційного хисту українського народу, якщо в його проводі стоять відповідні люди». Незважаючи на всі труднощі, було створено упорядковану державу, в якій панував повний лад і порядок. Коли зважити, що внутрішня ситуація в Польщі довгий час була на краю повної анархії (творення окремих республік, бандитські напади, єврейські погроми, неспроможність створити сильну владу, завзята боротьба партій між собою), соціальні тертя в Чехо-Словаччині загрожували революційним вибухом, в Угорщині запанував більшовизм, а в Росії та Україні відбувалася соціальна революція з жахливими її виявами, то Галичина була в Середньо-Східній Європі «справжньою оазою», де не було революційних зривів, соціальних заворушень і хаосу [9, с. 181].

Акт злуки ЗУНР і УНР «поляки спритно використовували» і трактували Галичину «не як осібну цілість, а як частину великої національної території, щодо якої Київ може робити уступки». Петлюра намагався заручитися підтримкою Франції за посередництвом Польщі. Він був переконаний, що самостійна Україна є в інтересах Польщі, а тому вона надасть йому допомогу й подбає про визнання України

Францією. При цьому він заявив Пілсудському про своє незацікавлення справою Галичини. Керівництво ЗУНР просило Петлюру, щоб він виразно заявив місії генерала Бартелемі, яка приїхала у справі польсько-українського перемир'я, що належність Галичини до УНР – це безумовне домагання цілої України, але «він того не зробив, а тільки сказав загально, що український народ тільки тоді зможе всі свої сили звернути проти більшовиків, коли матиме національне забезпечення від заходу» [9, с. 189]. Проте українське державотворення було перерване. УНР через більшовицьку окупацію відійшла радянській Росії, Галичина – Польщі. Це стало наслідком дипломатичних переговорів урядів держав Антанти і змови Петлюри з Пілсудським.

З огляду на сказане, доходимо **висновку**, що К. Левицький у державотворчій діяльності чітко та послідовно дотримувався філософсько-правової концепції ліберальної демократії, що забезпечило формування громадянсько-

правової суб'єктності української спільноти Східної Галичини та сприяло організації народного війська, здатного захищати суверенітет держави. Будучи головою Української парламентної репрезентації, К. Левицький доклав чимало зусиль для створення української військової формації у складі австрійського війська. Як голова уряду ЗУНР він забезпечив правове регулювання військово-адміністративних інститутів та існуючих національно-територіальних самоуправ Східної Галичини, що дозволило уникнути надмірного бюрократизму та правового нігілізму. К. Левицький створив правову базу для організації збройних сил ЗУНР на національно-територіальних засадах. Новостворена професійна армія, до складу якої ввійшли представники різних народів, що мешкали в Галичині, мала підтримку всього українського народу, всіх українських політичних партій. Плідна робота К. Левицького на посаді голови Ради Державних Секретарів стала вінцем всієї його державотворчої діяльності.

Список бібліографічних посилань

1. Левицький К. Історія політичної думки галицьких українців 1848–1914 рр. Львів: Друк. оо. Василян у Жовкві, 1926. 737 с.
2. Мудрий В. Передісторія Великого Зриву // Українська Галицька Армія: У 40-річчя її участі у визвольних змаганнях (Матеріали до історії)/видав хорунжий УСС Д. Микитюк. Вінніпег: Вид-во «Канадійського Фармера», 1958. С. 17–48.
3. Левицький К. Українські політики Галичини/вступ. ст. І. Андрухів. Тернопіль: Каф. українознавства ТАНГ, 1996. 176 с.
4. Андрухів І., Сворака С., Ковалик В. Кость Левицький: політик, громадський діяч, правник (1859–1941): монографія. Надвірна: Надвінян. друк., 2009. 104 с.
5. Крип'якевич І. П. Історія України. Львів: Світ, 1990. 520 с.
6. Нариси історії Росії: пер. з рос./Б. В. Ананьїч, І. Л. Андреев, Є. В. Анісімов та ін.; за заг. ред. О. О. Чубар'яна. Київ: Ніка-Центр, 2007. 800 с.
7. Франко І. Одвертий лист до галицької молодіжці // Націоналізм: Антологія/упоряд. О. Проценко, В. Лісовий. Київ: Смолоскип, 2000. 872 с.
8. Дольницький М. Військова підготовка Листопадового Зриву та її здійснення // Українська Галицька Армія: У 40-річчя її участі у визвольних змаганнях (Матеріали до історії)/видав хорунжий УСС Д. Микитюк. Вінніпег: Вид-во «Канадійського Фармера», 1958. С. 49–60.
9. Сохоцький І. Будівничі новітньої української державності в Галичині // Історичні постаті Галичини XIX–XX ст./Наук. т-во ім. Шевченка. (Бібліотека українознавства; Ч. 8). Нью-Йорк; Париж; Сідней; Торонто, 1961. С. 79–231.
10. Левицький К. Великий зрив (до історії Української Державності від березня до листопада 1918 р. на підставі споминів та документів). Львів, 1931. 152 с.
11. Бемко В. Державний Секретаріат Військових Справ // Українська Галицька Армія: У 40-річчя її участі у визвольних змаганнях (Матеріали до історії)/видав хорунжий УСС Д. Микитюк. Вінніпег: Вид-во «Канадійського Фармера», 1958. С. 61–70.
12. Микитюк Д. Організаційна структура Української Галицької Армії // Українська Галицька Армія: У 40-річчя її участі у визвольних змаганнях (Матеріали до історії)/видав хорунжий УСС Д. Микитюк. Вінніпег: Вид-во «Канадійського Фармера», 1958. С. 73–126.
13. Шанковський Л. Піхота Української Галицької Армії // Українська Галицька Армія: У 40-річчя її участі у визвольних змаганнях (Матеріали до історії)/видав хорунжий УСС Д. Микитюк. Вінніпег: Вид-во «Канадійського Фармера», 1958. С. 145–176.
14. Гнатевич Б. Українські Січові Стрільці. Львів: Друк. УВС Львів. обл., [б. р.]. 62 с.
15. Рубльов О. С., Реєнт О. П. Українські визвольні змагання 1917–1921 рр. Київ: Альтернативи, 1999. 320 с.

Надійшла до редколегії 20.02.2017

**СТЕЧИШИН А. В. ВОЕННАЯ ДОКТРИНА КОСТЯ ЛЕВИЦКОГО
В ГОСУДАРСТВЕННОМ СТРОИТЕЛЬСТВЕ ЗАПАДНОУКРАИНСКОЙ
НАРОДНОЙ РЕСПУБЛИКИ (ЗУНР)**

Исследованы процессы государственного строительства Западноукраинской народной республики (ЗУНР), определён вклад К. Левицкого в утверждение основоположных идей западноевропейской либеральной демократии в институционализации государственной власти ЗУНР и формирование на этом основании военной доктрины. Отмечено, что К. Левицкий, будучи главой Украинской парламентской репрезентации, приложил много усилий для создания украинской военной формации в составе австрийской армии. В это время развивают свою деятельность общественные организации, которые ставили своей целью патриотическое воспитание молодежи и её обучение военному делу. В качестве главы правительства ЗУНР К. Левицкий, несмотря на свой гражданский статус государственного деятеля, осознал значимость военной организации и сложный характер подготовительных шагов для неотложной организации национальных вооружённых сил. Он обеспечил правовое регулирование военно-административных институтов и существующих национально-территориальных самоуправлений Восточной Галиции, создал правовую базу для организации вооружённых сил ЗУНР в соответствии с национально-территориальным принципом.

Ключевые слова: *Кость Левицкий, Западноукраинская Народная Республика, военная доктрина, парламентская репрезентация, деятельность в сфере государственного строительства.*

**STECHYSHYN A. V. MILITARY DOCTRINE OF KOST LEVYTSKYI IN FORMATION
OF WEST UKRAINIAN NATIONAL REPUBLIC (WUNR)**

The processes of state formation of the West Ukrainian National Republic (WUNR) are analyzed in the article. The contribution of K. Levytskyi to the recognition of principle ideas of the west European liberal democracy in the development of state power institutions of WUNR and the formation of military doctrine are considered. It is examined that K. Levytskyi, being the head of the Ukrainian Parliamentary Representation, made considerable efforts to create Ukrainian military formation of Austrian forces. Meanwhile public organizations are being formed to educate patriotic youth and their military training. K. Levytskyi, being the head of the government and not paying attention to his civil status of public official, understood the importance of a military organization and a complex character of advance preparation for immediate organization of their own national armed forces. K. Levytskyi ensured legal regulation of the military and administrative institutions and existent national and territory self-administrations of Eastern Halychyna and created a legal base for organization of the armed forces of WUNR on the national and territory basis.

Keywords: *Kost Levytskyi, West Ukrainian National Republic, WUNR, military doctrine, parliamentary representation, state activity.*